

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ATSISAKANT SUTEIKTI PASKOLĄ AUTOMOBILIUI ĮSIGYTI

TYRIMO

2026 m. vasario 5 d. Nr. (25)SN-359)SP-7

Vilnius

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas pareiškėjos (toliau – Pareiškėja) 2025 m. spalio 27 d. skundas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu AB „Swedbank“ (toliau – Bankas) atsisakant suteikti paskolą automobilio lizingui. Skunde rašoma: „2025-07-28 gavau Swedbank, AB atsisakymą gauti finansavimą autolizingui 84 mėn. laikotarpiui, tačiau bankas 2025-07-28 raštu Nr. SR-KP-25-5597 informavo, kad atsisako sudaryti sutartį bei, kad finansavimo suteikimas gali būti svarstomas tik iki 2027-10-20, t.y. iki man sueis senatvės pensijos amžius. Argumentas tik vienas, kad nepateikiau duomenų apie numatomas išmokas, t.y. pensijos dydį. Sodra jokių pažymų „į ateitį“ neišduoda, tai pateikiau Sodros tinklalapyje esančią preliminarią senatvės pensijos skaičiuoklę, oficialią pažymą apie pareigūno stažą ir įstatymo nuostatą kaip bus skaičiuojama pareigūno pensija. Preliminariai mano pajamos po 2027-10-20 bus tokios pat ar net didesnės ir jos nebus mažinamos. O šiuo metu galiu būti perkelta į žemesnes pareigas su mažesniu atlyginimu arba net atleista iš tarnybos, bet finansavimui tas tinka, tik sukakus senatvės pensijos amžiui-nebetinka.“(šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

Pareiškėja kartu su skundu pateikė Banko 2025 m. liepos 28 d. raštą Nr. SR-KP-25-5597 „Dėl atsisakymo sudaryti sutartį“ (toliau Banko 2025-07-28 raštas), kurį pasirašė Pažymų rengimo skyriaus specialistė Inesa Iliukevič, ir iš kurio sužinota, kad Pareiškėja 2025 m. liepos 10 d. pateikė „fizinio asmens paraišką autolizingui su tikslu gauti 24500 EUR finansavimą, 84 mėn. laikotarpiui“; raštu Pareiškėja informuota, kad „remiantis Banko turima ir Jūsų pateikta informacija finansavimo suteikimas gali būti svarstomas tik iki 2027-10-20, t.y. iki Jums sueis senatvės pensijos amžius. Svarstyti finansavimo suteikimo visam prašomam laikotarpiui negalime, nes duomenų apie numatomas išmokas pateikti negalite ir tokio kredito rizika Bankui yra nepriimtina.“

Pareiškėja skundu prašo „priimti sprendimą ar nurodytu atveju buvau diskriminuojama dėl amžiaus, nes, akivaizdu, jei būčiau 5 m. jaunesnė, finansavimas būtų suteiktas.“

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 d dalimis, 2025 m. lapkričio 5 d. raštu Nr. 25(SN-359)S-643 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Banką ir paprašė per 10 darbo dienų pateikti paaiškinimus ir atsakyti į pateiktus klausimus:

„1. Kiek laiko Pareiškėja yra Jūsų Banko klientė ir ar anksčiau jai buvo suteiktos paskolos?

2. Kokios yra konkrečios atsisakymo Pareiškėjai suteikti paskolą automobilio lizingui priežastys? Atsakymą pagrįskite teisės aktų nuostatomis.

3. Pagal kokius teisės aktus (taip pat ir lokalius), taisykles ir konkrečiai kokias nuostatas yra suteikiamos paskolos automobilio lizingui ir ar šios paskolos priskirtinos vartojimo paskolų rūšiai?

4. Ar Banke išduodamos vartojimo bei paskolos automobilio lizingui tais atvejais, kai paskolos mokėjimo terminas baigiasi asmeniui sulaukus pensinio amžiaus? Jeigu taip, kokiam skaičiui šių asmenų buvo išduotos minėtos paskolos 2024–2025 metais?

5. Ar pensinio amžiaus asmenims yra išduodamos vartojimo ir paskolos automobilio lizingui? Jeigu taip, kokiam skaičiui tokio amžiaus asmenų buvo išduotos minėtos paskolos 2024–2025 metais?

6. Ar Banko vidiniais ar kitais teisės aktais yra nustatyta amžiaus riba, kurią pasiekusiems asmenims ribojamos galimybės gauti vartojimo ar paskolą automobilio lizingui? Jeigu taip, kokia ta amžiaus riba, kokiuose teisės aktuose ji yra nustatyta bei kokiomis objektyviomis, pateisinamomis priežastimis ji yra grindžiama (pateikite šį teisės aktą arba nuorodą internete)? Ar nustatytoji amžiaus riba gali būti vienintelis kriterijus, lemiantis paskolos nesuteikimą?

7. Kaip pensinio amžiaus asmenims galėtų būti užtikrinamos teisės įsigyti prekes išsimokėtinai, jeigu jiems nėra suteikiama galimybė gauti vartojimo ar automobilio lizingo paskolą?

8. Taip pat prašyčiau pateikti kitus, Jūsų nuomone, svarbius paaiškinimus, galimus vertinimus, siūlymus, susijusius su skundo aplinkybių tyrimu ir konkrečiai Pareiškėjos galimybės gauti automobilio lizingo paskolą užtikrinimu.“

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Banko Privačių klientų tarnybos vadovas 2025m. lapkričio 21 d. raštu Nr. SR-25-15413 informavo, kad „Pareiškėja nuo 2003-03-04 yra Banko klientė ir anksčiau jai buvo suteikta vartojamo finansavimo produktų. 2014-05-06 suteikta Paskola gyvenamajam būstui pirkti ar remontuoti (toliau vadiname Būsto kreditas), sutarties laikotarpį numatant iki Pareiškėjai sueis

pensinis amžius, tai yra iki 2027-04-15 (skaičiuota pagal tuo metu galiojančius teisės aktus dėl pensinio amžiaus nustatymo).“

Bankas pateikė paaiškinimą apie Pareiškėjos kreipimosi gauti paskolą automobiliui įsigyti aplinkybes: „pirmą kartą į Banką Pareiškėja kreipėsi dar 2025 metų birželio mėnesį domėdamasi galimybe gauti Automobilio lizingą. Vėliau 2025-07-01 pakartotinai dėl Automobilio lizingo Pareiškėja kreipėsi į Banką turėdama konkretų komercinį pasiūlymą, bei informavo, kad yra pateikusi prašymą dėl automobilio lizingo suteikimo. Pareiškėja prašyme nurodė norą sudaryti 84 mėnesių laikotarpiui automobilio lizingo sutartį. 2025-07-03 Banko darbuotojas atsakingas už sprendimo priėmimą kreipėsi į Pareiškėją su prašymu pateikti dokumentus patvirtinančius faktą, kad Pareiškėjos pensijos išmokos bus panašaus dydžio į dabar gaunamą darbo užmokestį ir informavo, kad be faktų patvirtinančių dokumentų automobilio lizingo finansavimas nebus svarstomas.<...> Atsižvelgiant į Pareiškėjos pateiktą informaciją paraiškoje ir pateiktus papildomus dokumentus buvo priimtas sprendimas nefinansuoti klientės. Turime pripažinti, kad atliekant klientės pajamų ir įsipareigojimų vertinimą neįvertinome to fakto, kad Pareiškėja dar nesulaukusi pensinio amžiaus jau bus išmokėjusi Banke turimą Būsto kreditą. Tinkamai įvertinus šį faktą, matome, kad Pareiškėjos pajamų likusiam lizingo laikotarpiui (laikotarpiui, kai bus sukakęs pensinis amžius) būtų užtekę tinkamam įsipareigojimų vykdymui. Sprendimas priimtas ne dėl klientės amžiaus, o dėl netikslaus Banko darbuotojų atlikto pajamų ir įsipareigojimų vertinimo Pareiškėjos atžvilgiu. Kaip matysite iš žemiau pateiktos statistikos apie vyresnio amžiaus klientams suteikiamų finansavimo produktų kiekį ir itin aukštą procentą teigiamų sprendimų suteikiant paskolas vyresnio amžiaus žmonėms, užtikriname, kad šis įvykis yra atsitiktinė klaida.“

Banko atstovo rašte pateikiama informacija apie lizingo paslaugos teikimą privatiems asmenims reglamentuojančius teisės aktus: „Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymas – lizingo sutartis laikoma susieto vartojimo kredito sutartimi, tad taikomos šio įstatymo nuostatos dėl susieto vartojimo kredito sutarčių, taip pat vadovaujamosi Lietuvos Banko patvirtintais „Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo nuostatais“. Banko vidaus teisės aktai - „Automobilių lizingas privatiems klientams“, „Privačių klientų lizingo produktų išdavimas ir administravimas“, „Privačių asmenų kredito rizikos vertinimas“, „Privačių asmenų pajamų vertinimo metodiniai nurodymai“.

Banko rašte pateikiama informacija apie suteiktas vartojimo paskolas ir patvirtinama, kad „Banke yra išduodamos vartojimo paskolos ir automobilių lizingas net ir tais atvejais, kai paskolos mokėjimo terminas baigiasi asmeniui sulaukus pensinio amžiaus“. Tai patvirtinanti informacija

pateikiama lentelėje žemiau, kur atvaizduotas klientų sutarčių skaičius, kurie sulauks pensinio amžiaus paskolos pabaigos laikotarpiu (duomenys lentelėje nurodyti sutarčių vienetais):

Metai	Lizingas	Kiti vartojimo kreditai
2024	9 183	83 504
2025	7 519	85 085

Banko atstovas pažymi, „kad ir pensinio amžiaus asmenys Banke turi galimybę gauti vartojimo finansavimą ir automobilio lizingą“. Žemiau pateiktoje lentelėje pateikta informacija apie naujus pardavimus, kai kredito sutarties sudarymo metu kliento amžius siekia 66 m. ir daugiau (duomenys lentelėje nurodyti vienetais):

Metai	Lizingas	Kiti vartojimo kreditai
2024	3 355	74 487
2025	2 298	61 919

Bankas pateikė duomenis apie „Banke pateiktų paraiškų kiekį, kai asmeniui ar bendraskoliui jau yra 66+ metų, taip pat pateikti duomenys apie teigiamų ir neigiamų sprendimų priėmimą jūsų prašomu pateikti laikotarpiu“:

Metai	Teigiami sprendimai	Neigiami sprendimai	Teigiamų sprendimų dalis, %
2024	4 842	563	90
2025	4 734	404	88

Banko atstovas patvirtino Tarnybai, kad „banko teisės aktuose nėra nustatyta amžiaus riba, kurią pasiekusiems asmenims ribojamos galimybės gauti vartojimo paskolą ar automobilio lizingą. Tačiau įtakos turi kliento pajamų ilgalaikis tvarumas, todėl nustačius, kad kredito grąžinimo laikotarpiu, kredito gavėjui sueitų pensinis amžius, yra atliekamas papildomas vertinimas ar dėl to kliento pajamos nesumažės, o, jei ir sumažės, ar jos bus pakankamos pagal Lietuvos banko patvirtintus vartojimo kreditų atsakingo skolinimo nuostatus priiimtiems įsipareigojimams vykdyti“; „tiek vartojimo finansavimo paskolas, tiek lizingą suteikiame visiems klientams nepriklausomai nuo jų amžiaus, svarbu, kad pagal teisės aktų reikalavimus atlikus kreditingumo vertinimą, galėtume įsitikinti tokių pajamų ilgalaikiu tvarumu jiems sulaukus pensinio amžiaus. Jei sulaukus pensinio amžiaus kliento pajamos tampa mažesnės, tai vis vien nėra absoliutus pagrindas nesuteikti kredito, jei net sumažėjus pajamoms jos yra pakankamos finansiniams įsipareigojimams vykdyti kaip tai numato teisės aktai.“

Bankas Tarnybos prašymu informavo, kad suteikiant vartojimo kreditą vadovaujamosi „Lietuvos banko patvirtintais Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingo skolimo nuostatais, Vartojimo kredito teikimo gairėmis, bei Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymu“ ir paaiškino, kad „Bankas, kaip vartojimo kredito davėjas, prieš priimdamas sprendimą suteikti kreditą ar automobilio lizingą, privalo įvertinti kredito gavėjo kreditingumą, tai yra gebėjimą grąžinti kreditą ir sumokėti visas su juo susijusias įmokas visu kredito sutarties galiojimo laikotarpiu.“

Banko rašte reiškiamas apgailestavimas „dėl įvykusios klaidos“.

2. Pareiškėja, susipažinusi su skundo tyrimo metu gautu Banko paaiškinimu, 2025 m. gruodžio 23 d. elektroniniu laišku informavo Tarnybą: „bankas dėl „klaidos“ su manim nesusisiekė nei telefonu, nei el. paštu, nei elektroninėje bankininkystėje jokio pranešimo negavau. Vertinant atsisakymo suteikti lizingą argumentus ir atsakymą Lygių galimybių kontrolieriui, akivaizdu, kad siekia išvengti bet kokios atsakomybės.“

3. Pareiškėja, susipažinusi su Banko 2025 m. lapkričio 5 d. ir 2025 m. lapkričio 21 d. raštu Nr. SR-25-15413 Tarnybai pateiktais paaiškinimais dėl paskolos nesuteikimo, 2025 m. gruodžio 29 d. raštu informavo Tarnybą, kad Bankas iki šiol savo *klaidos* neištaisė ir nesiėmė jokių veiksmų tai padaryti, pačios Pareiškėjos apie tai neinformavo; pasak Pareiškėjos, sprendimą dėl paskolų suteikimo svarstė „Banko komitete“, kuris, preziumuotina, yra įsteigtas vartojimo ir kitų paraiškų svarstymui ir negalėjo suklysti. Kartu Pareiškėja pateikė 2025 m. liepos 4 d. vykusio susirašinėjimo su Banko lizingo ekspertu (toliau – Lizingo ekspertas) elektroninių laiškų kopijas, iš kurių spręstina, kad Banko atstovas 2025 m. liepos 4 d. 13.07 elektroniniu laišku Pareiškėją patikino: „Terminą, iki kada bus mokama paskola, mes matome, tačiau finansavimo svarstymui mes turime būti užtikrinti, kad Jūsų pajamos bus pakankamos aptarnauti tiek esamas, tiek ir būsimas paskolas. Kadangi būsto paskola yra aktyvi, ją vertinti privalome, taip pat privalome atsižvelgti ir į faktą, kad planuojamo lizingo sutarties laikotarpiu Jūsų pajamos keisis. Kadangi pokyčio mes įvertinti negalime, mums reikalingi dokumentai, patvirtinantys Jūsų būsimų pajamų dydį. Senatvės pensijos paskaičiavimą manau galim priimti, tačiau dėl pareigūno pensijos reikėtų pateikti pažymą iš darbovietės ar kokį kitą dokumentą nurodantį bent preliminarią pajamų mėnesinę sumą.“; Pareiškėja minėtos dienos 14.00 val. elektroniniu laišku informavo Lizingo ekspertą, kad jos būsto paskolos terminas baigiasi 2027 m. balandį ir nuo tada jos gaunamos pajamos bus (suma neskelbtina) eurų, o nuo 2027 m. spalio jos senatvės pensija bus (suma neskelbtina) eurų be pareigūno pensijos, kurią ji gaus.“ Pareiškėja 2025 m. liepos 10 d. 13.34 val. laišku informavo Lizingo ekspertą apie planuojamą pareigūno pensijos dydį, tai yra (suma neskelbtina) eurus, kurie bus mokami kartu su jau anksčiau

nurodyto dydžio senatvės pensija (Pareiškėja minėtu laišku pateikė ir „Sodros“ duomenų apie pareigūno pensijos skaičiavimą formules bei prognozuojamos senatvės pensijos skaičiuoklės paskaičiuotus dydžius; kopijose matosi šių kopijų atlikimo datos).

4. Tarnybos atstovė 2025 m. gruodžio 29 d. elektroniniu laišku kreipėsi į Banką ir paprašė per 5 darbo dienas atsakyti, iki kada Pareiškėja privalo sumokėti Bankui paskolą už būsto kreditą ir kokią sumą ji privalo sumokėti ir ar tai žinoma Banko atsakingam darbuotojui(-ams) vertinusiame(-iems) Pareiškėjos lizingo paraišką; kuo remiantis (jau skundo tyrimo metu) buvo paskaičiuotas Pareiškėjos pajamų pakankamumas likusiam lizingo laikotarpiui (laikotarpiui, kai Pareiškėjai jau bus sukakęs pensinis amžius), kurio esą „būtų užtekę tinkamam įsipareigojimų vykdymui“; kas vertino Pareiškėjos pateiktus dokumentus dėl lizingo suteikimo ir priėmė galutinį sprendimą atsisakyti suteikti paskolą automobiliui įsigyti (ar tai kolegialus, ar vienasmenis sprendimas; ar Bankas ėmėsi atitinkamų veiksmų *klaidai* ištaisyti, jeigu taip, kokių; taip pat prašyta pateikti Pareiškėjos ir Banko atstovo susirašinėjimo dokumentus dėl lizingo sutarties.

5. Banko Privačių klientų tarnybos vadovas 2026 m. sausio 13 d. raštu Nr. SR-26-503 informavo, kad Pareiškėjos „būsto kreditas, kurio numeris 14-033015-FA, sudarytas 2014-05-06, grąžinimo data iki 2027-04-15, ši informacija buvo žinoma darbuotojui vertinusiame lizingo paraišką. Būsto paskolos likutis rašto rengimo dienai (suma neskelbtina) eurais.“

Banko atstovas, atsakydamas į klausimą, kuo remiantis skundo tyrimo metu buvo paskaičiuotas Pareiškėjos pajamų pakankamumas likusiam lizingo laikotarpiui, paaiškino: „pajamų pakankamumas buvo apskaičiuotas pagal Pareiškėjos paraiškos nagrinėjimo metu teiktus duomenis. Papildomai paaiškiname, kad kreditingumo vertinime yra svarbus pajamų ir įsipareigojimų vertinimas ir jų santykis, ir šiuo atveju klaidą nulėmė tai, jog įvertinus per didelius įsipareigojimus klientės pajamos buvo nepakankamos. Atliekant kreditingumo vertinimą buvo vertinama, kad klientė mokės būsto kredito įmokas iki lizingo sutarties pabaigos, nors pagal būsto kredito sutarties sąlygas šis kreditas turėtų būti gražinamas anksčiau. Įprastai kreditingumo vertinimas nėra atliekamas taikant prielaidas, nes prielaidos yra susijusios su tikimybėmis, tai yra, jos gali įvykti, bet gali ir neįvykti. Šiuo atveju, kreditingumo vertinimas remiasi prielaida, kad klientė būsto kredito sutartį vykdys tinkamai ir laiku (nors visada egzistuoja tikimybė, kad taip gali ir nebūti) ir dėl to nuo tam tikro momento jos įsipareigojimai sumažės ir dėl to, atsižvelgiant į gaunamas pajamas sulaukus senatvės pensijos amžiaus, jos bus pakankamos likusiems įsipareigojimams vykdyti. Tai nėra tipinė ir labai dažnai pasitaikanti situacija, todėl buvo padaryta žmogiška klaida ir Bankas ėmėsi priemonių tokių klaidų išvengimui ateityje.“ Banko atstovas patikino, kad tai buvo vienasmenis sprendimas.

Bankas, atsakydamas į klausimą, ar buvo imtasi priemonių *klaidai* ištaisyti ir kokių (teigiamo atsakymo atveju) informavo, kad „Bankas ėmėsi veiksmų ir apie atliktus netikslius skaičiavimus informavo atsakingus darbuotojus, kurie atsižvelgiant į situaciją ateityje atidžiau vertins pajamas asmenų, kurie sulauks pensinio amžiaus dar vis turėdami įsipareigojimų Bankui.“

Kartu Bankas pažymėjo, kad „nuo 2025 m. rugsėjo 11 dienos įsigaliojo papildyti „Privačių asmenų pajamų vertinimo metodiniai nurodymai“, kurie detaliam reglamentuoja darbuotojų veiksmus vertinant klientų, kurie sulauks pensinio amžiaus finansavimo sutarties galiojimo laikotarpiu, paraiškas. Minėtos nuostatos sudaro galimybę lanksčiau ir efektyviau svarstyti šios grupės klientų paraiškas, įgalioja darbuotojus naudoti platesnius pajamų vertinimo šaltinius. Konkrečioje Pareiškėjos situacijoje negalėjome imtis papildomų veiksmų pasiūlant iš naujo svarstyti Pareiškėjos prašymą dėl finansavimo, kadangi neturime galiojančios klientės paraiškos. Klientei kreipusis pakartotinai jos paraišką svarstyti iš naujo, vadovaudamiesi galiojančiais metodiniais nurodymais ir visa turima informacija.“ Banko rašte taip pat teigiama: „kaip ir minėjome 2025-11-21 atsakyme (rašto numeris SR-25-15413), jei nebūtų įvykusios klaidos priimant sprendimą, Pareiškėjai finansavimas galėjo būti suteiktas.“

Bankas pateikė Tarnybos prašytus pateikti susirašinėjimo su Pareiškėja dokumentus dėl automobilio lizingo sutarties, iš kurių spręstina, kad Pareiškėja 2025 m. liepos 1 d. kreipėsi į Banką dėl automobilio lizingo paraiškos pildymo ir Banko atstovas Lizingo ekspertas pasiūlė teikti dokumentus nurodytu el. pašto adresu; Lizingo ekspertas 2025 m. liepos 3 d. informavo Pareiškėją: „Naująją paraišką gavome. Pateikiau Jūsų projektą svarstyti, tačiau pritarimo šiai akimirksniui negavau. Komitetas sutiktų svarstyti finansavimą, jei pateiktumėte dokumentus patvirtinančius faktą, kad Jūsų pensijos išmokos bus panašaus dydžio į dabar gaunamą darbo užmokestį. Be tai patvirtinančių dokumentų finansavimas nebus svarstomas.“ Pareiškėja liepos 3 d. laišku pateikė informaciją apie pareigūno pensiją ir pasiteiravo, ar Bankas nemato duomenų, iki kada bus mokama paskola; Lizingo ekspertas liepos 4 d. laišku Pareiškėjai parašė: „terminą, iki kada bus mokama paskola, mes matome, tačiau finansavimo svarstyti mes turime būti užtikrinti, kad Jūsų pajamos bus pakankamos aptarnauti tiek esamas, tiek ir būsimas paskolas. Kadangi būsto paskola yra aktyvi, ją vertinti privalome, taip pat privalome atsižvelgti ir į faktą, kad planuojamo lizingo sutarties laikotarpiu Jūsų pajamos keisis. Kadangi pokyčio mes įvertinti negalime, mums reikalingi dokumentai, patvirtinantys Jūsų būsimų pajamų dydį. Senatvės pensijos paskaičiavimą manau galim priimti, tačiau dėl pareigūno pensijos reikėtų pateikti pažymą iš darbovietės ar kokį kitą dokumentą nurodantį bent preliminarią pajamų mėnesinę sumą.“ Pareiškėja Lizingo ekspertui liepos 4 d. laišku priminė: „būsto paskola bus padengta 2027-04 mėn. Ir nuo tada mano pajamos

bus (suma neskelbtina) eurų, o nuo 2027-10 mėn. ir be pareigūno pensijos bus apie (suma neskelbtina) eurų. Aš, kaip ir nurodžiau paraiškoje, noriu lizingo su likutine verte 30% automobilio vertės ir, kad sutartyje būtų numatyta atsiskaityti dar nepasibaigus lizingo terminui.“ Lizingo ekspertas pareiškėjai liepos 4 d. laišku pateikė atsakymą į klausimą apie pragyvenimui skaičiuojamą likusią sumą: „Pagal atsakingo skolinimosi nuostatas asmuo įsipareigojimų mėnesio įmokoms gali skirti 40 proc. savo mėnesinių pajamų, tad likti pragyvenimui turi 60 proc.“ Lizingo ekspertas liepos 9 d. laišku Pareiškėją informavo „Mums finansavimo svarstymui, nėra aktualu žinoti Jūsų sukaupto stažo darbovietėje. Aktualu yra suprasti kokios bus Jūsų mėnesinės pajamos sukakus senatvės pensijos amžiui ir pagrįsti duomenis dokumentais. Be dokumentų patikslinančių Jūsų būsimas pajamas finansavimo atsakymo pateikti negalime.“ Pareiškėja liepos 9 d. Lizingo ekspertui rašė: „Taigi, aš jau rašiau, kad niekas neduos pažymos apie mano ateities pajamas. Klausiau ar pažyma apie pareigūno stažą tiks o jei ne, prašiau parašyti, tačiau jūs nepasakėt, kad netiks. Aš nurodžiau preliminarios pensijos dydį ir pareigūno stažą, kuris bus skaičiuojamas pagal įstatymą, kurį taip pat nurodžiau. Dar primenu, kad būsto paskola bus išmokėta pusė metų anksčiau nei aš pradėsiu gauti senatvės ir pareigūno pensijas. Taigi, prašau, pateikit motyvuotą atsakymą kodėl nesuteiksit finansavimo automobiliui ir kodėl šiemet pasikeitė Jūsų bendrovės nuomonė.“ Pareiškėja liepos 10 d. laiškais Lizingo ekspertui pateikė preliminarinius skaičiavimus apie būsimas pajamas ir parašė: „kaip suprantu, Paraiškas (ne) tenkina ne Jūs vienas ir ji dar nesvarstyta, tai prašau pateikti su tokiais duomenimis, kuriuos jums nurodžiau.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

6. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Bankas, atsisakęs suteikti Pareiškėjai 24 500 eurų finansavimą (paskolą) autolizingui 84 mėn. laikotarpiui, nesielgė su ja mažiau palankiai dėl amžiaus ir ar tokiais veiksmais nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto, nustatančio paslaugų teikėjo pareigą nepaisant *inter alia* amžiaus visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

7. Dėl šiam tyrimui aktualių teisės aktų, kuriais draudžiamas diskriminavimas

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III skirsnis reglamentuoja lygybę, o šio skirsnio 20 straipsnyje įtvirtintas lygybės prieš

įstatymą principas; 21 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtintas diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Europos žmogaus teisių agentūros rekomendacijose „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo teisėje ir formuojant politiką nacionaliniu lygmeniu“ pažymima, kad „Europos Sąjungos Taryba pabrėžia Chartijos, kaip platesnio taikytinų pagrindinių teisių šaltinių komplekso dalies, taikymo svarbą nacionaliniame kontekste. Taryba pabrėžia, kad „reikia nustatyti Chartijos taikymą konkrečiomis aplinkybėmis“, taip pat kad „siekiant veiksmingo Chartijos taikymo, nacionalinės institucijos turi skirti ypatingą dėmesį toms Chartijos nuostatomis, kurių prasmė ir apimtis nėra apibrėžta atitinkamomis EŽTK nuostatomis.“¹

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje nustatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų². Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs ir tai, kad konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas savaime nepaneigia galimybės įstatymu nustatyti nevienodą, diferencijuotą tam tikrų asmenų, priklausančių skirtingoms kategorijoms, teisinį reguliavimą, jeigu tarp šių asmenų yra tokio pobūdžio skirtumų, kurie tokį diferencijuotą reguliavimą daro objektyviai pateisinamą; vertinant, ar pagrįstai yra nustatytas skirtingas reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teises aplinkybes; pirmiausia turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai³.

Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios

---

¹ Nuoroda internete: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-charter-guidance_lt.pdf, 12 psl.

² Be kitų, Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2024 m. kovo 7 d. nutarimai.

³ Be kitų, Konstitucinio Teismo 2017 m. gruodžio 1 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai.

asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 straipsnis 1 dalis).

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu nustatyta, kad prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, įpareigojami visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas, o šios pareigos nevykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnis).

Paslaugos sąvoka įtvirtinta Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje ir apibrėžiama kaip bet kokia savarankiška, paprastai už užmokestį atliekama ūkinė komercinė veikla, kurios nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ar asmenų judėjimo laisvės, kaip nurodyta Europos Bendrijos steigimo sutarties 50 straipsnyje. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (suvestinė redakcija) 3 skyriaus „Paslaugos“ 57 straipsnyje (EB sutarties ex 50 straipsnis) nustatyta, kad „pagal Sutarties „paslaugos“ – tai tokios paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės. „Paslaugas“ sudaro: a) pramoninio pobūdžio veikla; b) komercinio pobūdžio veikla; c) amatininkų veikla; d) laisvųjų profesijų veikla.“ Banko paslaugų teikimas priskiriamas Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnyje reglamentuojamai lygių galimybių įgyvendinimo vartotojų teisių apsaugoje sričiai.

8. Dėl lygių galimybių užtikrinimo ir diskriminacijos sampratos

Diskriminacijos samprata kildinama iš lygių galimybių principo, įtvirtinto tiek nacionaliniuose, tiek tarptautiniuose teisės aktuose. Įvairiais teisės aktais yra reglamentuota, kad draudžiamas nevienodas elgesys dėl tam tikro žmogaus įgimto ar įgyto požymio, priskirtinos savybės (amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, religijos, socialinės padėties ir kt.), todėl diskriminacija plačiąja prasme suvokiama kaip skirtumų darymas, susijęs su asmeniui būdingu tam tikru jį identifikuojančiu požymiu. Dėl šios priežasties asmeniui ar vienodais požymiais pasižyminčiai grupei asmenų gali būti sukuriamos prievolės, nepatogumai, sumažinamos arba apskritai atimamos galimybės realizuoti savo teises, kurie nėra taikomi kitiems visuomenės nariams, pasižymintiems kitais asmens tapatybės požymiais. Taigi diskriminacija pati savaime yra elgesys, dėl kurio asmeniui būtent dėl tam tikro tą asmenį identifikuojančio požymio ar priskirtinos savybės yra sukuriamos neigiamos pasekmės, apribojamos galimybės vienodomis sąlygomis

dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir naudotis savo teisėmis, kai panašiomis aplinkybėmis kitokiais požymiais pasižyminčiam asmeniui šis mažiau palankus elgesys nėra taikomas.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija įvardijama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Kaip teigiama teismų praktikos apžvalgoje „tiesioginė diskriminacija apima situacijas, kai dėl bet kurios priežasties, esančios diskriminacijos pagrindu, su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje elgiamasi su kitu asmeniu“⁴.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje įtvirtintą tiesioginės diskriminacijos apibrėžtį, šiuo konkrečiu atveju tiriant galimos diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, 63 m. Pareiškėja (skunde nurodyta Pareiškėjos gimimo data yra 1962 m. spalio 20 d., tokio amžiaus ji buvo kreipimosi į Banką metu), yra lyginama su skunde neįvardytais hipotetiniais jaunesniais nei 63 m. asmenimis, ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis Pareiškėjai dėl amžiaus buvo taikomos mažiau palankios sąlygos Banke gauti autolizingo finansavimą, tai yra vartojimo paskolą. Banko interneto svetainėje⁵ pateikiamose tipinėse lizingo sutarčių formose lizingo sutartis įvardijama kaip „susieto vartojimo kredito“ sutartis. Svarbu pažymėti, kad šiuo konkrečiu skunde aprašytu atveju būtent Pareiškėjos amžius, kuriam esant ji po kelerių metų pasieks 65-erių metų ribą, kuri, be kita ko, pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius įstatymus yra laikoma amžiaus riba, kuomet asmenys įgyja teisę gauti senatvės pensiją, Pareiškėjos įsitikinimu, buvo pagrindinė priežastis, dėl kurios jai nebuvo suteiktas autolizingo finansavimas.

Diskriminacijos sąvokos konstrukcija „negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui“ suponuoja, kad asmenys neprivalo įrodyti faktinės diskriminacijos⁶. Tai, kad nagrinėjant diskriminacijos bylas galima lyginti ne tik realias, bet ir hipotetines situacijas, patvirtina ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika. Vienoje iš bylų konstatuota, jog,

---

⁴ Nuoroda internete: <http://www.infolex.lt/tp/1231578> ; Lina Gudeliauskienė, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo Teisinės analizės ir informacijos departamento konsultantė.

⁵ Nuoroda internete: <https://www.swedbank.lt/private/home/more/legislation> .

⁶ Nuoroda internete: <http://www.infolex.lt/tp/1231578> ; Lina Gudeliauskienė, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo Teisinės analizės ir informacijos departamento konsultantė.

neatsižvelgiant į tai, kad į darbą nepretenduoja darbuotojas vyras, besilaukiančios moters, kurios dalykinės savybės bei kvalifikacija atitinka keliamus reikalavimus, nepriėmimas į darbą vertintinas kaip tiesioginė diskriminacija dėl lyties⁷.

9. Dėl šiam tyrimui aktualių teisės aktų, kuriais reglamentuojamas kredito bankuose suteikimas

9.1. Pažymėtina, kad Bankas nurodė Vartojimo kredito įstatymą (toliau – VKĮ) kaip pagrindinį teisės aktą, kuriuo reglamentuojamas susieto vartojimo kredito suteikimas. VKĮ 1 straipsnyje yra reglamentuojama šio įstatymo paskirtis, tai yra „nustatyti vartojimo kreditų teikimo sąlygas ir informavimo apie šias sąlygas reikalavimus, vartojimo kredito davėjų, vartojimo kredito tarpininkų ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus pareigas bei atsakomybę teikiant vartojimo kreditus ir tikrinant vartojimo kredito gavėjų kreditingumą, vartojimo kredito gavėjų teisę grąžinti vartojimo kreditą anksčiau nustatyto termino ir vartojimo kredito davėjų ir paskolos davėjų teisę į kompensaciją išankstinio vartojimo kredito grąžinimo atvejais“; 2 straipsnio 22 punkte įtvirtinta vartojimo kredito sutarties sąvoka: „sutartis, pagal kurią vartojimo kredito davėjas arba paskolos davėjas suteikia arba įsipareigoja suteikti vartojimo kredito gavėjui vartojimo kreditą atidėto mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl nuolatinio tos pačios rūšies paslaugų teikimo ar tos pačios rūšies prekių tiekimo, kai vartojimo kredito gavėjas už teikiamas paslaugas ar tiekiamas prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu.“ VKĮ 8 straipsnio „Pareiga įvertinti vartojimo kredito gavėjo kreditingumą“ 1 dalyje yra įtvirtinta viena iš esminių vartojimo kredito davėjo pareigų įvertinti vartojimo kredito gavėjo kreditingumą: „Prieš vartojimo kredito sutarties sudarymą vartojimo kredito davėjas, vadovaudamasis atsakingojo skolinimo principu, privalo įvertinti vartojimo kredito gavėjo kreditingumą, remdamasis pakankama informacija, gauta iš vartojimo kredito gavėjo, ir atlikęs patikrinimą kreditingumui vertinti naudojamuose registruose ir informacinėse sistemose arba pagrįsdamas vartojimo kredito gavėjo pateiktą informaciją kitais įrodymais; kreditingumo vertinimo tikslas – įvertinti vartojimo kredito gavėjo galimybes priimti konkretų finansinį įsipareigojimą, kurį kartu su jau turimais finansiniais įsipareigojimais vartojimo kredito gavėjas būtų pajėgus įvykdyti“ (VKĮ 8 straipsnio 4 dalies 1 punktą); „vartojimo kredito davėjas privalo įvertinti visus objektyviai numanomas reikšmingas veiksnius, atsižvelgdamas į vartojimo kredito gavėjo pateiktą, iš kreditingumui vertinti naudojamų registru ir informacinių sistemų gautą informaciją ir kitą vartojimo kredito davėjui prieinamą informaciją, galinčius turėti įtakos vartojimo

---

⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1990 m. lapkričio 8 d. sprendimas byloje Elisabeth Johanna Pacifica Dekker prieš Stichting Vormingscentrum voor Jong Volwassenen (VJV-Centrum) Plus, C-77/88, 17 p.

kredito gavėjo kreditingumui, ypač tokius kaip tvarios vartojimo kredito gavėjo pajamos, jo kredito istorija, pajamų kitimo potencialas“ (VKĮ 8 straipsnio 4 dalies 2 punktas); „vartojimo kredito gavėjo kreditingumo vertinimas, remiantis tuo metu turima informacija, turi būti pagrįstas prielaida, kad vartojimo kredito gavėjas galės vykdyti prisiimtus finansinius įsipareigojimus visą vartojimo kredito sutarties laikotarpį“ (VKĮ 8 straipsnio 4 dalies 4 punktas).

Atkreiptinas dėmesys, kad VKĮ 11¹ straipsnio 1 dalyje įtvirtinta tik minimali vartojimo kredito gavėjo amžiaus riba, tai yra vartojimo kredito sutartis negali būti sudaroma su jaunesniu kaip 18 m. asmeniu. VKĮ nėra nustatyta maksimali kredito gavėjo amžiaus riba, kurią pasiekusiems asmenims būtų ribojamos galimybės gauti vartojimo kreditą ar atitinkamą turimos kreditinės kortelės kreditą.

9.2. Išsamūs kreditingumo vertinimo reikalavimai yra nustatyti Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos banko valdybos 2013 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. 03-62 „Dėl Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo nuostatų“ (toliau – Nuostatai).

Nuostatų, kuriuose detalizuojamos VKĮ nuostatos, paskirtis – „skatinti atsakingą vartojimo kredito davėjų skolinimo ir tarpusavio skolinimo platformos operatorių vykdomos veiklos praktiką, detalizuoti vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo reikalavimus, įtvirtinti pagrindines nuostatas, kriterijus ir reikalavimus, kuriais vartojimo kredito davėjai ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriai turi vadovautis tvirtindami Kreditingumo vertinimo ir atsakingojo skolinimo taisykles ir vertindami vartojimo kredito gavėjų kreditingumą“ (1 punktas); „Nuostatuose nustatyti reikalavimai taikomi vartojimo kredito davėjams ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriams, veikiantiems pagal Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymą“ (2 punktas). Nuostatų II skyriuje reglamentuojami atsakingo skolinimo reikalavimai, vienas iš kurių yra „įvertinti vartojimo kredito gavėjo galimybes prisiimti konkretų finansinį įsipareigojimą, kurį kartu su jau turimais finansiniais įsipareigojimais vartojimo kredito gavėjas būtų pajėgus įvykdyti“ (7.2 papunktis). Nuostatų 7.4 papunktyje nustatyta, kad „skolinimas grindžiamas (atsižvelgiama į istorinius duomenis, ekonomikos cikliškumą) visų vartojimo kredito gavėjo įsipareigojimų pagal vartojimo kredito ir kitas sutartis su finansų įstaigomis vidutinės įmokos dydžio ir pajamų santykio ribojimu“; 7.5 papunktyje įtvirtinta, kad „vartojimo kredito gavėjo kreditingumo vertinimas, remiantis tuo metu turima informacija, turi būti pagrįstas prielaida, kad vartojimo kredito gavėjas galės vykdyti prisiimtus finansinius įsipareigojimus visą vartojimo kredito sutarties laikotarpį“. Nuostatuose įtvirtintas draudimas suteikti vartojimo kreditą tiems asmenims, kurių kreditingumo vertinimo rezultatai neigiami: „jeigu vertinant vartojimo kredito gavėjo kreditingumą nustatoma, kad

remiantis tuo metu turima informacija vartojimo kredito gavėjas nepajėgus vykdyti finansinių įsipareigojimų visą vartojimo kredito sutarties galiojimo laikotarpį, vartojimo kredito gavėjui negali būti suteiktas“ (7.6 papunktis).

Nuostatų 17–18 punktuose detalizuojama kredito gavėjo kreditingumo vertinimas, vertintina informacija ir aplinkybės. Vartojimo kredito davėjas, atlikdamas vartojimo kredito gavėjo kreditingumo vertinimą, privalo surinkti ir įvertinti informaciją apie „vartojimo kredito gavėjo pajamas (vartojimo kredito gavėjo pajamų šaltinius, jų įvairovę, tvarumą, galimą kaitą ateityje ir pan.) (17.1 papunktis), „vartojimo kredito gavėjo nurodytą arba vartojimo kredito davėjui ar tarpusavio skolinimo platformos operatoriui žinomų aplinkybių įtaką vartojimo kredito gavėjo ekonominei ir finansinei padėčiai bei vartojimo kredito gavėjo galimybes tinkamai vykdyti finansinius įsipareigojimus“ (17.4 papunktis), „kitas reikšmingas aplinkybes, susijusias su vartojimo kredito gavėjo finansine padėtimi ir (arba) galimybėmis tinkamai vykdyti finansinius įsipareigojimus“ (17.5 papunktis). Nuostatais taip pat įtvirtinta vartojimo kredito davėjo pareiga vertinti ne tik esamas, tačiau ir būsimas vartojimo kredito gavėjo pajamas (18 punktas).

Nuostatų 19 punkte yra įtvirtintas galimas konservatyvesnis kredito gavėjų vertinimas: „vartojimo kredito gavėjai, kurių pajamos gali gerokai kisti (pvz., dividendų, pajų pajamos, nekilnojamojo turto pajamos, pajamos iš investicinės veiklos arba nekilnojamojo turto pardavimo pajamos ir pan.), kurie dirba sezoninius darbus, gauna neregulias pajamas arba dėl kurių pajamų tvarumo abejojama, vertinami konservatyviau, jiems teikiama vartojimo kreditams nustatomas griežtesnis nei Nuostatų 9 punkte įtvirtintas vidutinės įmokos dydžio ir pajamų santykio dydis.“

Taigi Nuostatuose yra įtvirtinti bendrieji reikalavimai vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo procesui, tačiau kiekvienas vartojimo kredito davėjas nustato kreditingumo vertinimo tvarką (taisykles), kurią taiko savo veikloje (VKĮ 8 straipsnio 4 dalis, Nuostatų 5 punktas), skirtą užtikrinti, kad bus tinkamai įvertintas vartojimo kredito gavėjų kreditingumas ir laikomasi atsakingojo skolinimo principo, ir kuria privalo vadovautis versdamiesi vartojimo kreditų teikimo arba tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus veikla. Atkreiptinas dėmesys, kad Nuostatuose nėra įtvirtinta maksimali amžiaus riba, kurios sulaukusiems asmenims yra ribojamos galimybės gauti vartojimo kreditą.

Teismų praktikoje⁸ interpretuojant VKĮ 8 straipsnio 4 dalies nuostatas, daroma išvada, kad „jos suponuoja pareigą atsižvelgti į visus veiksnius, kurie gali būti reikšmingi vertinant vartojimo kredito gavėjo pajėgumą įvykdyti iš siekiamo gauti kredito kylančius įsipareigojimus. Vartojimo

---

⁸ Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo 2016 m. gegužės 27 d. sprendimas, priimtas administracinėje byloje Nr. I-5-261/2016.

kredito įstatymo 8 straipsnio 4 dalies nuostatos negali būti interpretuojamos kaip draudžiančios suteikti ar atsisakyti suteikti vartojimo kreditą izoliuotai vertinant tik kažkurį vieną iš reikšmingų kriterijų. Vertinimo rezultatai pagal kažkurį iš kriterijų kartais gali būti nei patvirtinantys, nei paneigiantys kredito gavėjo pajėgumą įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus.“

Taigi vadovaujantis teismų praktika, vien tik amžiaus kriterijus, kaip, be kita ko, ir kiti kriterijai, negali būti vertinamas izoliuotai nuo kitų kriterijų ir remiantis vien tik šiuo vienu kriterijumi negalėtų būti priimtas sprendimas atsisakyti suteikti asmeniui vartojimo kreditą.

9.3. Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 27 d. sprendimu Nr. 241-69 „Dėl Vartojimo kredito teikimo gairių patvirtinimo“ patvirtintose Vartojimo kredito teikimo gairėse (toliau – Gairės⁹) paaiškinami VKĮ ir Nuostatuose nustatyti kreditingumo vertinimo reikalavimai, pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai. Gairių tikslas – „paaiškinti vartojimo kredito teikimo veiklai keliamų teisės aktų reikalavimų taikymą ir padėti vartojimo kredito davėjams bei tarpusavio skolinimo platformos operatoriams tinkamai laikytis šių reikalavimų, informuoti vartojimo kredito davėjus ir tarpusavio skolinimo platformos operatorius apie vartojimo kredito teikimo veiklos praktiką, kuri, Lietuvos banko nuomone, nelaikytina atsakinguoju skolinimu. Taip pat siekiama apsaugoti vartojimo kredito gavėjus, kad vartojimo kredito davėjai ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriai, teikdami vartotojams vartojimo kreditus, visų pirma tinkamai įvertintų vartojimo kredito gavėjų kreditingumą ir vykdytų kitas jiems teisės aktuose nustatytas pareigas.“ Gairių 17.27.4 papunktyje nurodyta, kad vartojimo kredito davėjas, vertindamas vartojimo kredito gavėjo kreditingumą, privalo surinkti ir įvertinti informaciją ir įrodymus apie „vartojimo kredito gavėjo nurodytų arba vartojimo kredito davėjui žinomų aplinkybių įtaką vartojimo kredito gavėjo ekonominei ir finansinei padėčiai bei vartojimo kredito gavėjo galimybes tinkamai vykdyti finansinius įsipareigojimus, pavyzdžiui: vartojimo kredito davėjas žino, kad vartojimo kredito gavėjas yra sudaręs terminuotą darbo sutartį, kurios terminas baigsis vartojimo kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, arba kad vartojimo kredito sutarties galiojimo laikotarpiu vartojimo kredito gavėjui sukaks senatvės pensijos amžius ar pan.“

Gairių 17.38 papunktyje nurodyta: „pagal Nuostatų 18 punktą, vartojimo kredito davėjas, vertindamas vartojimo kredito gavėjo pajamas, turi vertinti ir esamas, ir būsimas pajamas. Tai reiškia, kad vartojimo kredito davėjas, vertindamas vartojimo kredito gavėjo pajamas, turi atsižvelgti tiek į faktines šiuo metu gaunamas vartojimo kredito gavėjo pajamas, tiek ir į tikėtinas būsimas pajamas. Vis dėlto svarbu pabrėžti, kad į būsimas vartojimo kredito gavėjo pajamas vartojimo kredito davėjas turėtų atsižvelgti ir jas tinkamai įvertinti tada, kai pajamų sumažėjimas

---

⁹ Gairės yra skelbiamos Lietuvos banko interneto svetainėje: [Dokumentai | Lietuvos bankas \(lb.lt\)](#)

yra pagrįstas objektyviais duomenimis, pavyzdžiui: vartojimo kredito sutarties galiojimo metu vartojimo kredito gavėjui sukaks senatvės pensijos amžius, todėl labai tikėtina, kad sumažės jo pajamos.“

Gairių 17.68 papunktyje pateikiamas tvarių pajamų vertinimas vartojimo kredito suteikimo procese: „atsižvelgdamas į vartojimo kredito gavėjui pragyvenimui liekančias pajamas, Lietuvos banko nuomone, be kita ko, vartojimo kredito davėjas, individualiai vertindamas kiekvieną atvejį, turėtų kompleksiskai įvertinti šių aplinkybių visumą“: „gaunamų pajamų rūšį (gaunama tik pašalpa, šalpa, pensija ar kitokio pobūdžio valstybės išmoka ir pan.). Jei vartojimo kredito gavėjas gauna tik tam tikros rūšies valstybės ar kitokias socialines išmokas, tai gali signalizuoti, kad asmuo yra finansiškai ir (arba) socialiai pažeidžiamas“ (17.68.1 papunktis); „vartojimo kredito panaudojimo tikslą“ (17.68.2 papunktis); „vartojimo kredito gavėjo gyvenamąją vietovę“ (17.68.3 papunktis); „namų ūkio narių skaičių, nesvarbu, ar vartojimo kredito gavėjas skolinasi asmeniniams poreikiams, ar šeimos, namų ūkio reikmėms“ (17.68.4 papunktis); „vidutinę vartojimo kredito davėjo suteikiamų kreditų trukmę“ (17.68.5 papunktis).

Pastebėtina, kad Gairėse nėra nustatyta maksimali vartojimo kredito gavėjo amžiaus riba, tačiau senatvės pensijos gavimo faktas pateikiamas kaip vienas iš svarbių objektyvių indikatorių apie potencialaus kredito gavėjo finansinės, ekonominės padėties pokyčius, kuris turėtų būti vertinamas kartu su kitais kreditavimo vertinimo kriterijais.

9.4. Kaip Tarnybai paaiškino Banko atstovas savo 2025 m. lapkričio 21 d. raštu, „banko teisės aktuose nėra nustatyta amžiaus riba, kurią pasiekusiems asmenims ribojamos galimybės gauti vartojimo paskolą ar automobilio lizingą. Tačiau įtakos turi kliento pajamų ilgalaikis tvarumas, todėl nustačius, kad kredito grąžinimo laikotarpiu, kredito gavėjui sueitų pensinis amžius, yra atliekamas papildomas vertinimas ar dėl to kliento pajamos nesumažės, o, jei ir sumažės, ar jos bus pakankamos pagal Lietuvos banko patvirtintus vartojimo kreditų atsakingo skolinimo nuostatus prisiimtiems įsipareigojimams vykdyti.“

9.5. Primintina, kad pagal Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnį, teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo

pažeistas. Tai reiškia, kad pareiškėjui, kuriam pagal bendrąsias proceso taisykles tenka pareiga įrodyti savo reikalavimų pagrįstumą, pakanka nurodyti aplinkybes, kurios leidžia preziumuoti diskriminavimo faktą (*prima facie* aplinkybes) – pradinius diskriminacijos įrodymus, o atsakovas turi įrodyti, kad jis diskriminavimo draudimo nepažeidė (paneigti prezumpciją). Šiuo konkrečiu atveju Pareiškėja pateikė Banko jai adresuotą 2025 m. liepos 28 d. raštą Nr. SR-KP-25-5597, kuriuo Pareiškėja informuojama, kad „remiantis Banko turima ir Jūsų pateikta informacija finansavimo suteikimas gali būti svarstomas tik iki 2027-10-20, t.y. iki Jums sueis senatvės pensijos amžius“, kas leidžia daryti išvadą, kad Pareiškėja pateikė aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą apie tiesioginės diskriminacijos dėl amžiaus buvimą Bankui atsisakius suteikti automobilio finansavimo paslaugą jai sulaukus 65 m., tai yra jai sulaukus senatvės pensinio amžiaus.

Todėl šiuo konkrečiu atveju tiriant Pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes ir pateiktus rašytinius įrodymus dėl diskriminacijos dėl amžiaus fakto buvimo, vertinami visi Banko pateikti paaiškinimai, siekiant nustatyti, ar Bankas nepažeidė diskriminavimo dėl amžiaus draudimo teikdamas savo paslaugas ir ar kuri nors kita priežastis, bet ne amžius, galėjo lemti atsisakymą suteikti Pareiškėjai kreditą.

9.6. Skundo tyrimo metu sužinota, kad Pareiškėja yra ilgalaikė Banko klientė nuo 2003 m. kovo 4 d., 2014 m. gegužės 6 d. jai „suteikta Paskola gyvenamajam būstui pirkti ar remontuoti (toliau – Būsto kreditas), sutarties laikotarpį numatant iki Pareiškėjai sueis pensinis amžius, tai yra iki 2027-04-15 (skaičiuota pagal tuo metu galiojusius teisės aktus dėl pensinio amžiaus nustatymo)“.

Remiantis Banko 2025 m. liepos 28 d. Pareiškėjai adresuotame rašte Nr. SR-KP-25-5597 nurodytomis aplinkybėmis sužinota, kad Pareiškėja 2025 m. liepos 10 d. pateikė „fizinio asmens paraišką autolizingui su tikslu gauti 24500 EUR finansavimą, 84 mėn. laikotarpiui“; raštu Pareiškėja informuota, kad „remiantis Banko turima ir Jūsų pateikta informacija finansavimo suteikimas gali būti svarstomas tik iki 2027-10-20, t.y. iki Jums sueis senatvės pensijos amžius. Svarstyti finansavimo suteikimo visam prašomam laikotarpiui negalime, nes duomenų apie numatomas išmokas pateikti negalite ir tokio kredito rizika Bankui yra nepriimtina.“ Taigi iš minėto rašto turinio darytina išvada, kad Pareiškėjai kreditas gali būti suteiktas iki tiksliai nustatytos amžiaus ribos, tai yra iki senatvės pensinio amžiaus sukakties, nes esą Bankas neturi duomenų, kokios išmokos bus mokamos Pareiškėjai suėjus pensiniam amžiui. Svarbu pažymėti, kad jau Banko 2025 m. liepos 28 d. raštu Pareiškėjai pateiktame paaiškinime dėl atsisakymo suteikti finansavimą pats atsisakymas yra grindžiamas ne pakankamu pajamų kiekiu, nepaaiškinant, kokio gaunamų pajamų kiekio

užtektų automobilio lizingui, bet nurodant amžiaus ribą, tai yra 65 m. senatvės pensijos amžiaus ribą, kurią pasiekus Bankas jau negali suteikti prašomo finansavimo automobiliui.

Tačiau šiam Banko teiginiui prieštarauja Pareiškėjos pateiktų susirašinėjimo su Banko Lizingo ekspertu laiškų kopijos, iš kurių akivaizdu, kad Pareiškėja 2025 m. liepos 4 d. 14.00 val. elektroniniu laišku informavo Lizingo ekspertą, kad jos būsto paskolos terminas baigiasi 2027 m. balandį ir nuo tada jos gaunamos pajamos bus (suma neskelbtina) eurų, o nuo 2027 m. spalio jos senatvės pensija bus (suma neskelbtina) eurų be pareigūno pensijos, kurią ji gaus. Šiuo laišku Pareiškėja atsakė į Banko atstovo Lizingo eksperto 2025 m. liepos 4 d. 13.07 val. elektroninį laišką, kuriuo jis patvirtino, kad „senatvės pensijos paskaičiavimą manau galime priimti, tačiau dėl pareigūno pensijos reikėtų pateikti pažymą iš darbovietės ar kokį kitą dokumentą nurodantį bent preliminarią pajamų mėnesinę sumą.“

Pareiškėja 2025 m. liepos 10 d. 13.34 val. laišku informavo Lizingo ekspertą apie planuojamą pareigūno pensijos dydį, tai yra 935 eurus, kurie bus mokami kartu su senatvė pensija (Pareiškėja minėtu laišku pateikė ir „Sodros“ duomenų apie pareigūno pensijos skaičiavimą formules bei prognozuojamos senatvės pensijos skaičiuoklės paskaičiuotus dydžius; kopijose matosi šių kopijų atlikimo datos). Taigi iš minėtų dokumentų darytina išvada, kad Bankui jau 2025 m. liepos 10 d. buvo pateikti visi žinomi duomenys iš oficialių šaltinių („Sodros“ interneto svetainės ir asmeninės Pareiškėjos gyventojų paskyros) apie Pareiškėjos būsimas pajamas jai sulaukus pensinio amžiaus ir ši aplinkybė prieštarauja Banko 2025 m. liepos 28 d. Pareiškėjai adresuotame rašte Nr. SR-KP-25-5597 išsakytam teiginiui dėl atsisakymo suteikti automobilio lizingo finansavimą: „svarstyti finansavimo suteikimo visam prašomam laikotarpiui negalime, nes duomenų apie numatomas išmokas pateikti negalite ir tokio kredito rizika Bankui yra nepriimtina“. Taip pat svarbu pažymėti, kad Pareiškėja liepos 4 ir liepos 9 d. laiškais priminė Lizingo ekspertui apie tai, kad jos būsto paskola bus baigta mokėti iki jai sueis 65 m., o Lizingo ekspertas liepos 4 d. laišku patvirtino Pareiškėjai, kad jam yra žinomas paskolos mokėjimo pabaigos terminas. Taigi iš pateiktų Pareiškėjos bei Banko susirašinėjimo laiškų su Lizingo ekspertu darytina išvada, kad Pareiškėja informavo Lizingo ekspertą apie tai, kad būsto paskolą ji baigs mokėti iki 65 m., apie tai žinojo ir pats Lizingo ekspertas, Pareiškėja pateikė prašytus dokumentus, tai yra prognozuojamus jos pensijų skaičiavimus, tačiau skirti finansavimą automobiliui buvo atsisakyta.

Todėl, Bankui atsisakius motyvuotai paaiškinti atsisakymo suteikti kredito nesuteikimo priežastį, Pareiškėjai pagrįstai susiformavo nuomonė, kad iš esmės jos amžius, kitaip tariant, artėjanti pensinio amžiaus riba, buvo lemiamą priežastis negauti kredito.

9.7. Bankas, paaiškindamas Tarnybai kredito nesuteikimo priežastį, 2025 m. lapkričio 21 d. raštu patvirtino, kad Pareiškėja pateikė reikalingus dokumentus apie planuojamas gauti pajamas sulaukus pensinio amžiaus, kurie buvo būtini finansavimo paraiškos svarstymui, kas, be kita ko, buvo nustatyta ir skundo tyrimo metu, tačiau „atsižvelgiant į Pareiškėjos pateiktą informaciją paraiškoje ir pateiktus papildomus dokumentus buvo priimtas sprendimas nefinansuoti klientės“. Bankas 2025 m. liepos 28 d. raštu pranešė Pareiškėjai, kad „svarstyti finansavimo suteikimo visam prašomam laikotarpiui negalime, nes duomenų apie numatomas išmokas pateikti negalite ir tokio kredito rizika Bankui yra nepriimtina.“ Bankas 2025 m. lapkričio 21 d. raštu Tarnybai paaiškino: „turime pripažinti, kad atliekant klientės pajamų ir įsipareigojimų vertinimą neįvertinome to fakto, kad Pareiškėja dar nesulaukusi pensinio amžiaus jau bus išmokėjusi Banke turimą Būsto kreditą. Tinkamai įvertinus šį faktą, matome, kad Pareiškėjos pajamų likusiam lizingo laikotarpiui (laikotarpiui, kai bus sukakęs pensinis amžius) būtų užtekę tinkamam įsipareigojimų vykdymui. Sprendimas priimtas ne dėl klientės amžiaus, o dėl netikslaus Banko darbuotojų atlikto pajamų ir įsipareigojimų vertinimo Pareiškėjos atžvilgiu.“ Tačiau, kaip buvo minėta pirmiau, šiam Banko paaiškinimui prieštarauja Banko Lizingo eksperto 2025 m. liepos 4 d. 13.57 elektroniniu laišku Pareiškėjai išreikštas patikrinimas dėl būsto paskolos termino pabaigos, „terminą, iki kada bus mokama paskola, mes matome, tačiau finansavimo svarstymui mes turime būti užtikrinti, kad Jūsų pajamos bus pakankamos aptarnauti tiek esamas, tik būsimas paskolas. Kadangi būsto paskola yra aktyvi, ją vertinti privalome, taip pat privalome atsižvelgti ir į faktą, kad planuojamo lizingo sutarties laikotarpiu Jūsų pajamos keisis.“ Taigi faktą, kad Bankui buvo žinoma informacija apie Pareiškėjos turimą būsto paskolą bei jos mokėjimo termino pabaigą, patvirtina Banko Lizingo eksperto laiškas Pareiškėjai bei pačios Pareiškėjos susirašinėjime su Lizingo ekspertu ne vieną kartą minėti priminimai, kad jos būsto paskolos terminas baigsis iki jos pensinio amžiaus sukakties. Todėl Banko paaiškinimas, kad „sprendimas priimtas ne dėl klientės amžiaus, o dėl netikslaus Banko darbuotojų atlikto pajamų ir įsipareigojimų vertinimo Pareiškėjos atžvilgiu“ vertintinas kritiškai, kaip nepaneigiantis fakto, kad Pareiškėjos amžius, tai yra artėjanti 65 m. amžiaus riba, lėmė Banko rezervuotą Pareiškėjos gaunamų pajamų vertinimą, kitaip tariant, vertinant 65 m. amžių kaip rizikos faktorių, dėl kurio žmogus gali būti nepajėgus mokėti kreditus, turėti finansinių įsipareigojimų, tačiau neįvertintus konkretaus asmens finansinės padėties sulaukus pensinio amžiaus ir netinkamai įvertinus Pareiškėjos finansinius įsipareigojimus iki senatvės pensijos sukakties dienos.

9.8. Bankas 2025 m. sausio 13 d. rašte Tarnybai, paaiškindamas, kaip ir dėl kokių priežasčių skundo tyrimo metu paaiškėjo, kad Pareiškėjos pajamų būtų užtekę prašomam finansavimui,

išsakė šiuos argumentus: „pajamų pakankamumas buvo apskaičiuotas pagal Pareiškėjos paraiškos nagrinėjimo metu teiktus duomenis. Papildomai paaiškiname, kad kreditingumo vertinime yra svarbus pajamų ir įsipareigojimų vertinimas ir jų santykis, ir šiuo atveju klaidą nulėmė tai, jog įvertinus per didelius įsipareigojimus klientės pajamos buvo nepakankamos. Atliekant kreditingumo vertinimą buvo vertinama, kad klientė mokės būsto kredito įmokas iki lizingo sutarties pabaigos, nors pagal būsto kredito sutarties sąlygas šis kreditas turėtų būti gražinamas anksčiau“ bei informavo, kad „tai nėra tipinė ir labai dažnai pasitaikanti situacija, todėl buvo padaryta žmogiška klaida ir Bankas ėmėsi priemonių tokių klaidų išvengimui ateityje.“ Banko atstovas patikino, kad tai buvo vienasmenis sprendimas, kam prieštarauja paties Lizingo eksperto 2025 m. liepos 3 d. laiškas Pareiškėjai, kuriuo jis informavo Pareiškėją, kad „Naująją paraišką gavome. Pateikiau Jūsų projektą svarstymui, tačiau pritarimo šiai akimirkai negavau. Komitetas sutiktų svarstyti finansavimą, jei pateiktumėte dokumentus patvirtinančius faktą, kad Jūsų pensijos išmokos bus panašaus dydžio į dabar gaunamą darbo užmokestį. Be tai patvirtinančių dokumentų finansavimas nebus svarstomas.“ Taigi pagal Lizingo eksperto pateiktą paaiškinimą, finansavimo klausimą svarsto „Komitetas“.

Todėl Banko paaiškinimas, kuriuo patvirtinamas Banko darbuotojų netikslus Pareiškėjos būsimų pajamų skaičiavimas finansiniams įsipareigojimams padengti, pačių finansinių įsipareigojimų termino neteisingas įvertinimas, nepaneigia Pareiškėjos amžiaus aktualizavimo kaip esminio faktoriaus svarstant vartojimo kredito suteikimą, ir to, kad finansavimas automobiliui įsigyti Pareiškėjai nebuvo suteiktas dėl amžiaus, o tik paaiškina, kad tai buvo padaryta per klaidą, kitaip tariant, dėl „žmogiškos klaidos“.

Abejonių kelia ir tai, kad tik Pareiškėjai pateikus skundą Tarnybai, Bankas ėmėsi analizuoti ir vertinti situaciją, tai yra buvo konstatuotas faktas apie vadinamą Banko darbuotojų *klaidą*, apie kurią Pareiškėja nebuvo informuota nei žodžiu, nei raštu viso skundo tyrimo metu, Pareiškėjai nebuvo paaiškintos „žmogiškos klaidos“ pasekmės, Bankas Pareiškėjos neatsiprašė, nei išreiškė apgailėstavimo dėl padarytos „žmogiškos klaidos“, Pareiškėjai nebuvo pasiūlyta kreiptis į Banką dėl automobilio lizingo ir tokia Banko reakcija Pareiškėjos atžvilgiu, Pareiškėjos neinformavus apie pastebėtą *klaidą*, ne paneigia, bet patvirtina Pareiškėjos įsitikinimą, kad būtent amžius lėmė, kad jai nebuvo suteiktas vartojimo kreditas. Nors iš Pareiškėjos pateiktų duomenų akivaizdu, kad jos planuojamų gauti pensijų dydis viršija Lietuvos vidutinį darbo užmokestį¹⁰ ir šiuo konkrečiu atveju

---

¹⁰ Nuoroda internete: <https://sodra.lt/statistika/pagrindiniai-socialiniai-rodikliai> .

pensinis amžius nesukeltų reikšmingo finansinės padėties pablogėjimo, nes Pareiškėjos būsimos pajamos bus panašios į tas, kurias ji gauna dirbdama.

Pats Bankas 2026 m. sausio 13 d. raštu atsakydamas į klausimą, ar buvo imtasi priemonių klaidai ištaisyti ir kokių (teigiamo atsakymo atveju), informavo, kad „Bankas ėmėsi veiksmų ir apie atliktus netikslius skaičiavimus informavo atsakingus darbuotojus, kurie atsižvelgiant į situaciją ateityje atidžiau vertins pajamas asmenų, kurie sulauks pensinio amžiaus dar vis turėdami įsipareigojimų Bankui.“ Visgi Bankas nesiėmė veiksmų informuoti pačią Pareiškėją apie padarytą „žmogišką klaidą“. Kritiškai vertintinas Banko paaiškinimas dėl Pareiškėjos galimo informavimo apie padarytą klaidą: „Konkrečioje Pareiškėjos situacijoje negalėjome imtis papildomų veiksmų pasiūlant iš naujo svarstyti Pareiškėjos prašymą dėl finansavimo, kadangi neturime galiojančios klientės paraiškos. Klientei kreipusis pakartotinai jos paraišką svarstyti iš naujo, vadovaudamiesi galiojančiais metodiniais nurodymais ir visa turima informacija.“

Kartu Bankas pažymėjo, kad „nuo 2025 m. rugsėjo 11 dienos įsigaliojo papildyti „Privačių asmenų pajamų vertinimo metodiniai nurodymai“, kurie detalai reglamentuoja darbuotojų veiksmus vertinant klientų, kurie finansavimo sutarties galiojimo laikotarpiu sulauks pensinio amžiaus, paraiškas. Minėtos nuostatos sudaro galimybę lanksčiau ir efektyviau svarstyti šios grupės klientų paraiškas, įgalioja darbuotojus naudoti platesnius pajamų vertinimo šaltinius.“

Pažymėtina, kad Bankas nei Tarnybai, nei Pareiškėjai nenurodė, kokios apytiksliai pajamos yra reikalingos Pareiškėjos prašytai paskolai automobiliui gauti, atsižvelgiant į jos prognozuojamų pensijų dydį, kokią procentinę dalį turėtų sudaryti finansiniai įsipareigojimai ir kuri dalis turėtų likti Pareiškėjai, kas galėtų pagrįsti faktą, kad ne Pareiškėjos amžius apskritai, bet konkretus gaunamų pajamų dydis ir jų santykis su finansiniais įsipareigojimais bei pragyvenimui skirtomis pajamomis galėtų būti pagrindinė priežastis, lėmusi kredito nesuteikimą. Todėl konstatuotina, kad Bankas savo paaiškinimais Pareiškėjai, pasyviu elgesiu Pareiškėjos atžvilgiu po to, kai pats Bankas nustatė, kad finansavimas nebuvo suteiktas dėl „žmogiškos klaidos“, padariusios įtakos Banko sprendimui nesuteikti finansavimo Pareiškėjai sulaukus 65 m., netinkamai įvykdė įrodinėjimo pareigą ir tinkamai nepaneigė, kad paskola automobiliui Pareiškėjai nebuvo suteikta ne dėl pensinio amžiaus, kuris buvo vertinamas kaip esminis kriterijus, kurį konstatavus šiuo konkrečiu atveju 65 m. asmuo gali būti priskiriamas užribio grupei ir eliminuojamas iš Banko paslaugų gavimo srities. Nepaisant to, kad Bankas pateikė duomenis, jog vartojimo kreditai yra suteikiami pensinio amžiaus asmenims ir kad vartojimo kredito sutartys gali baigtis ir asmeniui sulaukus pensinio amžiaus, šiuo konkrečiu skundo tyrimo atveju Pareiškėja suvokė, kad ji patyrė tiesioginę diskriminaciją dėl amžiaus ir pats Bankas iš esmės to nepaneigė, tik konstatavo priežastį, kad tai įvyko dėl „žmogiškos klaidos“, apie

ką, be kita ko, nepranešė Pareiškėjai ir nesiėmė aktyvių veiksmų panaikinti savo sprendimą dėl finansavimo automobiliui įsigyti nesuteikimo ir pasiūlyti ilgametei Banko klientei naujai apsvarstyti jos paraišką, kurią svarstant buvo padaryta „žmogiška klaida“. Kaip jau buvo minėta pirmiau, Bankas „žmogišką klaidą“ pastebėjo tik Pareiškėjai pateiktus Tarnybai skundą dėl diskriminacijos amžiaus pagrindu.

9.9. Taip pat svarbu pažymėti, kad galiojantys teisės aktai, tai yra VKĮ, Nuostatai, Lietuvos banko patvirtintos Gairės apskritai nenustato kredito gavėjo maksimalios amžiaus ribos. Savaime suprantama, kad tiek VKĮ, tiek Nuostatų atitinkamos nuostatos įpareigoja kreditorius atsakingai suteikti vartojimo kreditus ir vertinti ne tik esamas, bet ir būsimas kredito gavėjo pajamas pasibaigus kredito suteikimo sutarčiai. Gairių nuostatomis kreditorius rekomenduojama įvertinti būsimas kredito gavėjo pajamas, jų patikimumą, pavyzdžiui, įvertinti, kad pasibaigus kredito sutarties terminui kredito gavėjas sulauks pensinio amžiaus ir galimai turės mažesnes pajamas (Gairių 17.27.4 ir 17.38 papunkčiai), tačiau nei Gairės, nei VKĮ, Nuostatai nenustato maksimalios kredito gavėjo amžiaus ribos kreditui gauti.

Įvertinus pirmiau nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Bankas, kaip paslaugų teikėjas, netinkamai įgyvendino Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkte įtvirtintą paslaugų teikėjo pareigą visiems vartotojams nepaisant *inter alia* amžiaus sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas. Konstatuotina, kad Pareiškėjai kreipusis dėl automobilio lizingo finansavimo, Bankas Pareiškėjos amžiaus pagrindu priėmė sprendimą suteikti vartojimo kreditą tik iki Pareiškėja sulauks pensinio amžiaus, tinkamai ir atsakingai neįvertinęs Pareiškėjos mokumo galimybių pagal teisės aktais nustatytus įvairius kreditingumo vertinimo kriterijus. Kaip buvo minėta pirmiau, pagal galiojančius teisės aktus vartojimo kredito davėjas privalo įvertinti visus objektyviai numanomus reikšmingus veiksnius, atsižvelgdamas į vartojimo kredito gavėjo pateiktą, iš kreditingumui vertinti naudojamų registru ir informacinių sistemų gautą informaciją ir kitą vartojimo kredito davėjui prieinamą informaciją, galinčią turėti įtakos vartojimo kredito gavėjo kreditingumui. Taigi, Pareiškėjos teisinė padėtis vien tik dėl amžiaus negali būti vertinama kaip objektyviai besiskirianti nuo kitų jaunesnio amžiaus Banko potencialių ir esamų klientų teisinės padėties mokumo aspektu, neįvertinus visų kitų kriterijų (kaip antai, Pareiškėjos būsimos pajamos, realiai gaunamos pajamos ir perspektyvos jas gauti ir toliau, turimi finansiniai įsipareigojimai ir kt.) ir todėl vien Pareiškėjos amžiaus nėra ta aplinkybė, kuri pateisintų sprendimo atsisakyti suteikti vartojimo kreditą priėmimą, kitais būdais (vertinant kitus aspektus) nesiekiant įsitikinti, jog egzistuoja arba neegzistuoja prielaida, kad

Pareiškėja galės vykdyti priimtus finansinius įsipareigojimus visą automobilio lizingo finansavimo sutarties laikotarpį.

10. Kartu, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostata, suteikiančia teisę lygių galimybių kontrolieriui teikti išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, lygių galimybių kontrolierė, atsižvelgdama į tai, kad vartojimo kredito suteikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra įtvirtinta maksimali amžiaus riba, kurios sulaukusiems asmenims vien tuo pagrindu gali būti ribojamos galimybės gauti vartojimo kreditą, rekomenduoja įvertinti taikomą praktiką, bendravimą su klientais ir visais atvejais aiškiai ir nedviprasmiškai paaiškinti pensinio amžiaus klientams ir klientams, kurių sutartis baigsis sulaukus pensinio amžiaus, apie visų kriterijų vertinimo svarbą svarstant galimybę suteikti vartojimo kreditą, akcentuojant gaunamų pajamų dydžio, bet ne amžiaus, svarbą, bei visais atvejais taikyti individualizuotą kiekvieno asmens kreditingumo vertinimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 16 straipsniu, 17 straipsniu bei 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Siūlyti Bankui nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus, informuojant Pareiškėją apie jos faktines galimybes gauti kreditą.
2. Paprašyti Banko informuoti Tarnybą apie šio sprendimo nagrinėjimą ir vykdymą per 30 dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos.
3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Banką.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė